

LA SEVA TASCA VA SER PROU RECONEGUDA PELS SEUS CONTEMPORANIS

Prat de la Riba i els intel·lectuals

El pròxim dia 1 d'agost farà setanta-dos anys que morí Enric Prat de la Riba, president de la Mancomunitat de Catalunya. El vel del temps de vegades mitifica els personatges o els va enfonsant en l'oblit.

Albert Manent

La figura de Prat conserva una aurèola que no tenen gaires polítics històrics. Per a les noves generacions sempre és un punt de referència nacional, encara que avui gent superficial el titlli amb els tòpics habituals: burgès, de dreta, conservador... Però el mite és fort, perquè té una base segura i es congria en vida de Prat.

En una recerca sistemàtica sobre allò que en van dir els intel·lectuals, m'he trobat amb un gavadal d'articles, discursos i fins i tot assajos. Fou considerat com una mena de taumaturg i la unanimitat en els elogis, bé que amb matisos, és una de les sorpreses que podem tenir si resseguim allò que en van escriure els nostres homes de cultura.

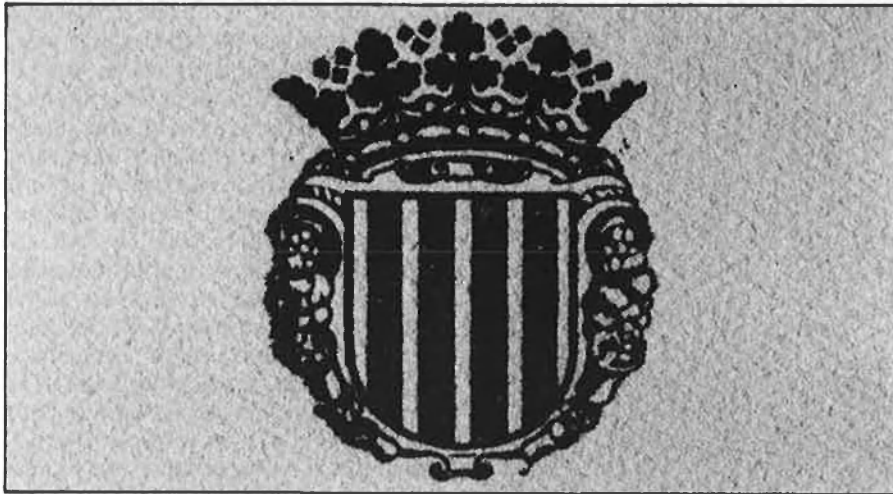
Bofill, Carner i López-Picó van entrar a *La Veu de Catalunya* de la mà de Prat. Són poetes noucentistes que es formaren amb el llevat de la Mancomunitat. Carner li dedicà *Els fruits saborosos*, ja el 1906: «A Enric Prat de la Riba a qui tot fruit és degut». I un any abans, des de la revista *Catalunya* brodava la seva admiració: «L'únic moment en què els castellans qui ens governen mostraren algun sentit comú fou ficar en Prat a la presó. En Prat és un lluitador fi, invisible, seguit. Quan en Prat vol travessar un mur, posa el giny de guerra a prop de l'obstacle i cau una pols lleu, que fins és bonica de veure volejar. Però quan us n'adoneu, la pedra ja no hi és (...). En Prat ha eixamplat el catalanisme que abans era potser un espectacle on s'entrava per invitació. A ell devem de no ésser ombres (...) Ell sembla definitivament l'ungit».

En morir, Carner dedicà a Prat tres poemes: «In memoriam», «Enyorança» i «Vencedor del límit».

Jaume Bofill i Mates, l'inimitable *Guerau de Liost*, quan feia el cap d'any de la mort de Prat, escrivia amb una unció lírica: «Ell curava, immediat i provident, de la nostra petita Nació amb el sentit patriarcal de cap de casa (...) Era més que un polític, era el príncep de la nissaga renaixent».

Arran de la mort, Josep Maria López-Picó li dedicà un poema de resò clàssic: «Ara que ens vessa del cor el seu nom i el diríem / per oposar-lo a la Mort que volia esborrar-lo, / les nostres veus pel seu nom han respost: Catalunya. / Ara que els marbres cerquem, que el seu nom perpetuïn, / totes les pedres són preses per l'obra que feia / i en cada pedra el seu nom és el teu, Catalunya».

Un altre motor del Noucentisme, Josep Pijoan, ens diu que Prat es refiava més dels enemics que dels amics, volent dir que procurava fer-se'ls seus i

El secret de Prat de la Riba era actuar com autèntic home d'estat.

acceptar-ne els projectes vàlids. Però Pijoan en fa també una definició agosarada: «L'únic home revolucionari de Catalunya, i diré de tot Espanya en el que portem de segle, va ser en Prat».

El Glossador, *Xènius*, que tant devia a Prat de la Riba, va fer-ne una definició lapidària, eloqüent: «El Catalanisme era una Elegia; Enric Prat de la Riba va convertir-lo en una Tasca». I fixem-nos que ni Carner ni Eugeni d'Ors, al llarg dels anys, malgrat el seu esperit crític, i irònic, no van blasmar, ni en coses lleus, la figura de Prat.

Fins els poetes, emmarcats també dins el moviment cultural que es definí durant el govern del primer president de la Mancomunitat, van dedicar-li poemes, arran de la mort. Recordem Clementina Arderiu, Agustí Esclasans i el mallorquí Miquel Ferrà. Josep Maria de Sagarra en les seves memòries en fa la lloança, sobretot del conjunt de la seva vida.

Un erudit del Nou-cents, format també durant la Mancomunitat, futur ministre de la República, Lluís Nicolau d'Olwer, n'exalta el mite: «Com el rei Midas tot se li tornava or entre les mans. En Prat de la Riba, ambició de la plenitud nacional de Catalunya, en res no pensava que no ho posés en funcions d'estat». Era el secret de Prat de la Riba, autèntic home d'estat. Actuava com si Catalunya s'hagués autodefinat i tendia vers la sobirania absoluta, però sense fer remor, ni declamar discursos, ni perdre el temps en combats inútils.

La unanimitat en la lloança s'estén, per exemple, a dos periodistes de raça. *Gaziel*, que el va tractar força, el considerava «home de govern extraordinari. Per a mi el millor que hagi tingut la Catalunya moderna i un dels més raçats i creadors de tots els temps». I Josep Pla no s'estava d'afirmar que «en aquests últims cinquanta anys el

volum, en tots els aspectes, de la figura de Prat no ha fet més que augmentar. Anys a venir la seva figura creixerà encara molt més».

I un novel·lista i periodista alhora, Prudenci Bertrana, es planyia: «Catalunya ha perdut son pilot (...) al qui, invisible reclòs en la caseta de derrota, amb la mà al timó i els ulls fets en la brúixola, ens menava a port».

Dos patriarques, més grans que ell, Maragall i Ruyra, sentien una veneració per Prat de la Riba. De Maragall n'hi ha proves prou eloqüents en l'epistolari o en els articles. En un d'ells el definia com «aquest home, pastat tot ell de Catalanisme». Ruyra se'n revela igualment devot en fer dues afirmacions concretes: «En Prat de la Riba estava per damunt de tots els partits. No mirava sols vers la política, mirava vers l'engrandiment de Catalunya».

Antoni Rovira i Virgili, adversari polític, no s'estava de proclamar: «Prat havia consagrat la seva vida, en piadosa i ferventíssima ofrena, a l'ideal de Catalunya (...) I la seva conquesta més transcendental és la conquesta del jovent per a l'ideal català».

La mostra s'allargaria massa. El polític unitari, el taumaturg, el profeta era, a més a més, un intel·lectual. Quan es publiquin les seves obres completes, ens adonarem que un dels secrets de Prat de la Riba es troba en aquest conubi perfecte entre l'intel·lectual i el polític, el polític i l'intel·lectual. Era de la seva mateixa fusta i amb ells —ni amb ningú— no era prepotent, menyspreador ni distant. Aquest fou potser el seu millor carisma. I els nostres intel·lectuals ho endevinaren i ho agraiïren. □

LA CUA DE PALLA D'AQUEST MES...

Col·lecció dirigida per Xavier Coma

El gran somni daurat Chester Himes

Seleccions de la Cua de Palla, 92. 176 pàgines
Un fals profeta en un Harlem delirant.

Un visó com a taüt Jonathan Latimer

Seleccions de la Cua de Palla, 93. 192 pàgines
El món del cinema vist per dins.

De venda a totes les llibreries

edicions 62